

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

30. An furem equo insidentem, & defugientem cum rebus furatis possit Dominus ignito globo, vel sagita interficere? Et advertitur etiam esse licitum eum occidere jam quiete habentem rem alienam in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

mili sententia Bannez. Huevque P. Dicaillus, cui ad- de Hurtadum de iustit. disp. 11. diff. 11. ubi ita asse- rit: Secundò constat licitum esse occidere eum, qui apud iudicem falsa accusatione, aut falso testimonio, quamvis alieno nititur, grauitè in honore ledere, & re vera ledet, nisi occidatur, in quo DD. ob rationem dictam communiter conueniunt. Imò ob eandem licitum esse occidere eum, qui detractionibus nititur graue damnum inferre, & inferet, nisi occidatur, vt aduertunt Petrus Nauarra n. 375. & Bannez q. 64. art. 7. dub. 4. qui addit id esse verum, quamuis defectus, qui detractione publicatur, sit verus, si sit occultus; quia etiam tunc eum defectum pandendo sit grauis iniuria, Ita Hurtadus. Et diff. 7. sic ait: Non solum est licitum prauentire, seu occidere eum, qui parat, vt per se ipsum occidat, sed etiam eum, qui parat, vt per alterum, vt per sicarium, occidat, quia mortaliter idem est conari ad id per se, aut per alterum. Imò, vt Bannez q. 64. art. 7. & alij conti. a non paucos aduertunt, etiam esse licitum occidere eum, qui per iudicem parat mortem iniustam media accusatione, aut testimonio falso, quamuis alieno, quod nobis non displicet, quando non potest alia via mors illa iniusta vitari, quia etiam qui sic parat, infert vim per alterum, nemper per iudicem, Ita ille.

3. Vnde ex his infert Cardinalis de Lugo loco citat. si falsis calumniis vellet te aliquis apud consanguineum infamare, ne tibi hereditatem relinquat, ex qua tua vita, & totius tuz familie dependet, nec aliter posses damnum illud effugere, licitum esse talem inuassorem occidere: sed in praxi vix potest occurrere casus, in quo hæc omnia necessaria & licita esse possint.

4. Notandum est etiam hic obiter quod Hurtadus loco citato de iustit. disp. 11. diff. 7. docet licitum esse prauentire, seu occidere eum, qui paratus est iniuste inuadere, etiam si esset via euadendi, deserendo patriam: nam ait, hanc viam esse admodum duram ipsi inuaso, & ideo ad id non teneri: & hoc secundum mentem Hurtadi dictum sit.

RESOL. XXIX.

An licitum sit occidere inuassorem pro defendendis propriis bonis?

Et an hoc liceat Clericis, & quid de Religiosis?

Et an licitum sit occidere, v.g. sagitta, vel catapultæ furem, si cum re furata fugiat, quia inuasso rei durat donec se in tuto recipiat?

Et an ad defendendam rem propriam, vt quis interficiatur non solum sit necessarium, vt res illa aliter non possit recuperari, sed vt non possit aliter custodiri, etiam si possit postea recuperari? Ex part. 5. tr. 4. Res. 17.

§. 1. **I**D non licere in conscientia, sed solum permitti impune iure humano, tenet Accursius, & alij quos citat Nauarrus in Man. c. 5. sic etiam tenet Archidia. & Panormitanus, quos citat Syluester ver. Homicidium, 1. q. 4. & idem sentire videtur Tabiena ver. Homicidium, q. 7. & ver. Irregularitas 2. n. 25. & negant absolute Ioan. Gerson, in trat. de Euchar. Augusti, de Ancona opus. de auctoritate Ecclesie, & Abulens, in c. 15. Matib. & ratio est, quia ordine & lege charitatis vita proximi corporalis præponenda est bonis nostris externis; ergo pro illorum defensione nefas erit proximum interficere. Et ideo Felinus in c. 2. de Homicidio, post n. 4. ex communi sententia affirmat, non licere de iure Canonico occidere furem pro seruandis rebus suis.

2. Verum contrariam sententiam tenent communiter DD. & ita docet Tannerus tom. 3. disp. 4. q. 8. dub. 7. n. 81. qui citat Syluestrum, Nauarram, Sotum, Valentiam, Aragonium, Bannez & Lessium, quibus ego ad-

do Turrianum in 2. p. tom. 2. disp. 27. dub. 2. n. 15. Marchantium in summat. resol. pastor. ad Decal. cap. 5. q. 95. Baldellum tom. 1. lib. 3. disp. 26. n. 10. Laymann lib. 3. sect. 5. tr. 3. part. 3. c. 3. n. 4. Petrum Binsfeldium in comment. de iniuriis, & damno dato, c. 1. q. 5. concl. 3. Molinam tom. 4. ar. 2. disp. 16. n. 1. Azorium tom. 3. lib. 2. c. 1. q. 19. & Filiucium tom. 2. tr. 1. c. 3. n. 36. ubi docet, absolute loquendo, quòd etiam pro bonis suis temporalibus defendendis, si quicquid momenti sunt, & aliter recuperari non possint, licitum est inuassores fures occidere. Et ratio est, quoniam bona externa sunt media ad sustentationem vitæ, ac ad status, honoris, & conseruationem. Ergo sicut pro defensione vitæ licitum est occidere aggressorem, ita etiam pro defensione bonorum externorum, quæ vitæ conseruationi deseruiunt; hinc res externæ dicuntur sanguis & vita hominis, vt docet glossa iuncto textu in l. Advocati, C. de Advoc. diuer. iudic. Et hæc opinio non solum est vera quoad laicos, sed etiam quoad Clericos; contra Rosellam ver. Homicidium, §. 3. Panormitan. in cap. suscepimus, de homicidio. vt asserit Molina ubi supra, & alij; & patet in cap. olim, 1. de restit. spoliat. ubi fundatur, licitum esse etiam Clericis res suas defendere, & in earum defensione occidere, si id necessarium foret. Sed difficultas est quoad Religiosos. Petrus Binsfeldius ubi supra, concl. 4. ex D. Antonino negat id licitum esse Religiosis, quia non possunt habere proprium: Ergo non possunt gaudere iure defensionis rerum externarum, vt laici & Clerici. Verum ego affirmatiuam sententiam teneo cum Tannero 10. 3. disp. 49. 8. dub. 4. n. 77. Syluio in 2. 2. D. Thom. q. 64. art. 7. queritur 8. Lessio lib. 2. c. 9. dub. 11. n. 72. & Maldero in 2. 2. D. Th. trat. 3. cap. 1. dub. 13. Becano in 2. 2. D. Th. tom. 2. q. 7. de homicidio, concl. 2. n. 5. non enim refert quòd Religiosi non habeant proprium, vnusquisque enim habet ius defendendi non solum ea, quæ possidet propria, sed etiam ea, quæ possidet in communi, vel quorum vñus, aut custodia ipsi est commissa. Restat modò respondere ad argumentum adductum pro contraria sententia. Dico igitur quòd etsi vita proximi præferenda sit bonis temporalibus, quando ex natura rei id contingit, tamen si id proueniat ex malitia inuassoris, non est necesse, sed in casu, de quo loquimur, ex malitia inuassoris id accidi: ergo, &c.

3. Notandum est etiam hic obiter contra Couarruuiam in Clement. si furiosus, part. 3. §. unico, n. 6. esse licitum occidere, v.g. sagitta vel catapultæ furem, si cum re furata fugiat, quia inuasso rei durat donec se in tutum recipiat, ubi quietè possidere incipiat, & quia nisi id licitum esset, defensio rerum maxima ex parte esset inutilis, possent enim fures quodlibet rapere, & statim fuga se proripere, in fuga enim, secundum opinionem Couarruuiæ, essent tuti. Ita Doctores citati.

4. Notandum secundò, quod aliqui asserunt, vt ad defendendam rem propriam quis interficiatur, non solum esse necessarium, vt res illa non possit aliter recuperari. Verum Henricus Strouersdorf de iust. & iur. in 2. 2. D. Th. n. 64. art. 7. concl. 3. probabilius putat aliquando sufficere, quòd non possit aliter custodire, etiam si possit postea recuperari, quia nemo videtur obligatus esse pati rem sibi eripi, propter ea solum, quòd postea recuperari poterit, quia non solum habet ius recuperandi, sed custodiendi, & retinendi quod suum est. Ita ille. Sed tu cogita.

RESOL. XXX.

An fure equo insidente, & aufugiente cum rebus furatis possit Dominus ignito globò, vel sagitta illum interficere?

Et aduertitur etiam esse licitum eum occidere iam quietè habentem

Sup. conten- to in hoc §. in Ref. seq.

Quoad hoc lege supra doctrinam Res. 17. & aliter eius amoc.

Sup. hoc sit in Ref. 17. & vide aliter eius primæ not. & infra in Res. 45. §. Notandum.

Sup. hoc sit in Ref. 4. sed omnino certum ad medium, v. c. sic nec.

Sup. hoc sit in Ref. 17. lege vicinias l. 6. Quoad autem.

habentem rem alienam in domo sua, si Dominum rei ingredientem ad eam recuperandam impediatur, si Dominus nequeat iuridice rem suam recuperare, vel si possit, non tamen absque magnis expensis, & molestiis. Ex part. 8. tract. 7. & Misc. Ref. 47.

Sup. hoc in Ref. præterita §. Notantium est etiam.

§. 1. **N**egatiue respondet Ioannes Harprechtus in comment. de iustit. iustit. tom. 4. tit. de publicis iudiciis, §. Item lex Cornelia, n. 195. vbi sic ait. Est perelegans quæstio, vtrum furem equo proprio, vel in sui surrepto insidentem, & cum rebus meis aufugientem, ac quodammodo auolantem, si aliter eum assequi, & apprehendere, vel res meas recuperare non possum, sagitta, & globo tormentario tranuerbare, & transfigere, atque ita impunè occidere permittatur? Sed non impunè permittitur illud esse, firmiter statendum est, argum. l. si ex plagis §. 2. §. Tabernarius 1. sub sine ff. ad l. Aquil. & similitum allegatarum supra n. 173. Neque enim fur iste telo se defendit, nec nocturnus est, nec alium aggreditur; sed potius fuga sibi salutem querit: ac proinde licitè occidi non poterit. Sed & plene impium est, bona temporalia, licet in oculis & opinione hominum pretiosa fuerint, reuera tamen fragilia & caduca hominis ad imaginem Dei creati, occisione atque sanguine redimere & recuperare velle. Ita ille, sed nimis audacter. Et hanc sententiam tenet etiam Obrechtus tract. de defensione necessar. cap. 8. n. 12. & seq. Christianus Kremburgh tract. de eadem materia, qu. 7. n. 42. Volzius in leg. Cornel. de sicar. §. 7. nu. 104. Bullæus de iuribus generalissimis præceptis iuris, disp. 2. n. 53. Hulricus Hunnius in collegio criminali, disp. 8. n. 51. V. Vezembecius part. 1. consil. 19. nu. 52. Bocerus de duello, c. 9. n. 2. & alij penes ipsos.

2. Sed contra Harprechtum, & alios dicendum est licere ob defensionem facultatum interficere furem. Probatur.

Primo ex cap. olim. 1. de vestit. spoliat. & ex cap. 2. de homicidio, in quibus id licitum esse supponitur: nam licet in eo cap. 2. dicatur, occidisse te, tuaque liberando, vnde aliqui volunt non sufficere necessitatem liberandi tua, nisi necesse etiam sit te ipsum liberare: verius tamen est, verba illa non intelligi copulatiue, sed disiunctiue, alioquin nec sufficeret sola necessitas liberandi te, nisi adesset necessitas etiam liberandi tua bona. Si autem sola necessitas liberandi te est, quæ attenditur, frustra additum est, tuaque, cum defensio bonorum nullo modo excuset.

3. Secunde probatur, quia plus excedit vita spiritualis aggressoris vitam temporalem tuam quam eius vita temporalis bona externa tua: si ergo potes defendere vitam corporalem propriam cum dispendio salutis æternæ iniusti aggressoris, à fortiori poteris defendere facultates tuas cum dispendio vitæ corporalis eiusdem aggressoris. Et ideo Cardin. de Lugo de iust. disp. 10. sect. 2. n. 179. ad casum præsentis resolutionis respondet affirmatiue, sic enim ait: Difficultas in hoc puncto est, an non solum liceat occidere inuadentem, ne auferat tua bona, sed etiam vt recuperes postquam ablata sunt. Communiter Doctores dicunt, posse quidem, vi adhibita, recuperari, si incontinenti id fiat. Vnde exemplum adhibent, si fugiat fur cum tuo equo, potes enim eum fugientem telo, vel sagitta occidere, si admonitus non desistat; quia adhuc non est in tuto positus, nec pacificè possidet, ita Molina n. 6. contra Couarruiam: Lessius etiam n. 74. & alij passim, quia inuasio rei durat, donec se in tuto receperit, & quia nisi id esset licitum, defensio rerum magna ex parte esset inutilis, cum statim re accepta fures essent secuti, domino non potente vi impedire, ne cum ipsa abirent. Ita Cardinal. de Lugo; & præter Doctores citatos hanc etiam sententiam tenet Gaspar Hurtadus de iust. disp. 1. diff. 12. vbi sic ait: Obseruandum est non solum

esse licitum occidere furem rei magni momenti, quando eam nititur furari, & etiam quando actu furatus, & etiam quando re accepta fugit, quia etiam tunc censentur durare inuasio, seu aggressio; sed, vt aduertunt Vasquez de re iust. cap. 5. §. 1. dub. 8. Lessius dub. 11. Bonacina, & alij, etiam esse licitum eum occidere iam quietè habentem rem illam in domo sua, si dominum rei ingredientem ad eam recuperandam impediatur, si dominus nequeat iuridicè rem suam recuperare, vel si possit, non tamen absque magnis expensis, vel molestiis, quia fur etiam dum habet quietè rem in domo sua, est actu inuasor rei, & cum habendo infert actu inultitiam. Secus est quando iam res illa non habetur à fure, quia tunc non potest dominus vi considerabili satisfactionem à fure sumere in alia re, quia iam fur non satisfaciens, etiam si actu peccet non satisfaciendo, non est inuasor, sed fuit; ille enim, qui non satisfaciendo rem non retinet, non dicitur inuasor, seu aggressor, sed omittens satisfactionem. Ita Hurtado. Non est igitur audiendus Harprechtus, & ante illum Couarruiam, quem ego improbau in p. 5. tr. 4. resol. 17. vide etiam Carpouzium comment. in leg. Regiam c. 4. §. 1. m. 2.

RESOL. XXXI

An si index desit, possit quis intrare in locum, vbi rem furatam in pacifica possessione suæ constituit, & illum occidere cum moderamine, &c? Ex part. 5. tract. 4. Ref. 37.

§. 1. **R**espondeo affirmatiue cum Tamero in m. 3. sup. disp. 4. q. 8. dub. 4. n. 82. vbi sic ait: Si index desit, potest spoliatus locum, in quo res deposita est, ingredi, eamque sibi vindicare, etsi prohibeatur viam vi repellere. Ita ille, & ante illum Lessius lib. 2. c. 9. dub. 11. n. 75. vbi ita asserit. Si re certo loco deposita volens locum ingredi in eum locum vi impediatur, tunc videtur concessum vt viui vi repellat, eamque rem recuperem; si tamen desit iudex cuius opè id possumus consequi. Hæc Lessius, & ita etiam hanc sententiam docet Malderus in 2. tract. 3. c. 1. dub. 13. §. dico ferri.

RESOL. XXXII

Quanti valoris oportet, sit res, pro cuius defensione interficere furem liceat? Ex part. 5. tract. 4. Ref. 18.

§. 1. **A**d hoc dubium difficile quidem sic respondet Malderus in 2. d. Th. tract. 3. c. 1. dub. 13. Quando res, quæ inuaditur, parui momenti est, non licet pro eius defensione furem occidere. Ita passim Theologi. Limitandum tamen, quando qui rem paruum sustulit ne reddat, incipit ferro inuadere repetentem, qui casus est in l. si ex plagis, §. tabernarius ff. ad l. Aquilam. Nocturnus etiam furem quidam hic excipiunt, verum neque his ob rem modicam, quando illud scitur non ablatum, occidi potest. Demique fieri potest, vt res modica magni momenti sit respectu possessoris, quod hic considerandum mouent additiones Iulij Clari, quæ fortè causa est quare non exprimitur Doctores certam quantitatem, ob quam liceat inuasorem occidere. Annotationes tamen ad Aterinum de malificiis, mouent non debere esse minoris valoris, quam duorum aureorum. Ita ille, & Iason etiam in l. cum vi ff. de iust. & iure, n. 25. & Matheslanus in sup. §. 5. dicunt quod res vilis ad hunc effectum est à duobus aureis. Sortis etiam de iust. lib. 1. q. 1. art. 8. Aragon. in 2. q. 64. art. 7. & Binsfeldius de iniuriis, & damno dato, c. 1. existimant pro re vilis, nempe pro valore 975. concl. 1. existimant pro re vilis, nempe pro valore duorum, vel trium aureorum, non esse licitum homicidium, vel trium aureorum, non esse licitum homicidium occidere. Vnde videtur hos DD. asserere, quod si